

ЎРТАЧИРЧИҚ ТУМАНЛАРАРО ИҚТИСОДИЙ СУДИНИНГ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Ўртачирчиқ тумани
2023 йил 17 июль

Ўртачирчиқ туманлараро иқтисодий судининг судьяси Х.Н.Равшанов раислигида, судья ёрдамчиси Ф.Қулматов котиблигида, даъвогар вакили Ш.Абдувалиев (*судга тақдим этган ишончномаси ва шахсини тасдиқловчи ҳужжатлари асосида*) ва жавобгар вакилари Б.Очилов (рахбар), Р.Салиева иштирокида, даъвогар – Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармаси “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар – “Ваходирова-Muslima” фермер хўжалиги ҳисобидан “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти фойдасига 63 846 431 сўм асосий қарз, 14 365 447 сўм фоиз ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни Ўртачирчиқ туманлараро иқтисодий судининг биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и:

Даъвогар – Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармаси “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти манфаатида Ўртачирчиқ туманлараро иқтисодий суди даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар – “Ваходирова-Muslima” фермер хўжалиги ҳисобидан “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти фойдасига 63 846 431 сўм асосий қарзни, 14 365 447 сўм фоизни ундиришни сўраган.

Даъвогар ушбу иқтисодий ишни Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармаси вакиллари иштирокисиз кўриб чиқишни сўраган. Суд ушбу ишни даъвогар Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармаси вакили иштирокисиз кўриб чиқишни лозим деб топди.

Даъвогар вакили суд мажлисида иштирок этиб, даъво аризасидаги талабларини қўллаб, суд муҳокамаси кунига 63 846 431 сўм асосий қарздорлик бартараф этмаганлигини таъкидлаб, тарафлар ўртасида шартномаларнинг аслини топаолмаганлигини айтиб, даъво талабини тўлиқ қаноатлантириб беришни сўради.

Жавобгар вакиллари суд мажлисида иштирок этиб, иш ҳужжатларидаги бухгалтерия маълумотлари билан танишиб чиқиб, даъво аризада кўрсатилган “Ваходирова-Muslima” фермер хўжалиги ва “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти

Ҳужжат имзоланган: Равшанов Хуршид Нематович, 17.07.2023

ўртасида 2021 йил 3 мартда 242-сонли “Ғаллачилик кластери билан фермер хўжалиги ўртасида бошоқли дон харид қилиш бўйича фьючерс” шартномасини тузилмаганлигини, “Агробанк” АТБдан олинган кредит маблағини “Ваходирова-Muslima” фермер хўжалиги ўзи сундиришлигини ва бунда уч томонлама кредит қарздорлигини бошқа шахсга ўтказиш ҳақидаги келишув ҳам йўқлигини, “Тошкентдонмахсулотлари” АЖдан олинган уруғлик қийматини ҳам “Ваходирова-Muslima” фермер хўжалиги ўзи сундиришлигини ва бунда уч томонлама кредит қарздорлигини бошқа шахсга ўтказиш ҳақидаги келишув ҳам йўқлигини таъкидлаб, даъвогарнинг даъво талабини рад қилишни сўради.

Ишга мустақил талаб билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида жалб этилган “Агробанк” АТБ ва “Тошкентдонмахсулотлари” АЖ суд мажлисининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинганлигига қарамасдан, ўзининг ишончли вакили иштирокини таъминламади деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 128-моддасига асосан агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддасининг 3-қисмига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Иш жилдида учинчи шахснинг суд мажлисининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор этилганлигини тасдиқловчи ҳужжат мавжуд. Шу боис, суд ишни учинчи шахснинг иштирокисиз кўриш мумкин деб ҳисоблайди.

Суд, тарафларнинг вакиллари тушунтиришлари ҳамда кўрсатувларини тинглаб, ишдаги мавжуд ва тақдим этилган ҳужжатларни ўрганиб, қуйидаги асосларга кўра даъвогарнинг даъво талабларини қисман қаноатлантиришни лозим топади. Ушбу иқтисодий ишни кўриб чиқиш бўйича суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим деб топди.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси 333-моддасига асосан, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси 236-моддасида мажбурият мажбурият шартларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига

ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши кераклиги белгиланган.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 68-моддасида белгиланганидек, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Суд мажлисида даъвогар вакилининг тушунтиришлари ва ишдаги мавжуд ҳужжатлардан кўринишича тарафлар ўртасида, даъвогар – “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти ва жавобгар – “Bahodirova-Muslima” фермер хўжалиги 2021 йил 3 мартда №242-сонли “Ғаллачилик кластери билан фермер хўжалиги ўртасида бошоқли дон харид қилиш бўйича фьючерс” шартнома тузилган деб кўрсатилган ва бунда шартноманинг нусхаси илова қилинган бўлсада, аммо тарафлар ўртасида ушбу шартномани тузилганлигини исботловчи ҳужжатларни даъвогар вакили судга тақдим этаолмади. Мазкур ҳолатда, суд тарафлар ўртасида даъво аризада кўрсатилган шартномани тузилмаган деб ҳисоблайди.

Даъвогар томонидан судга тақдим этилган ҳамда иш ҳужжатларидаги маълумотлар, 2023 йил 20 февраль ҳолатига бир томонлама тузилиб тасдиқланган ўзаро солиштирма далолатномасида ва ҳисобварақ-фактураларда ўз аксини топган ҳамда суд муҳокамасидаги ҳисоб-китобларга, “Агробанк” АТБ Бўка филиалининг ва “Тошкентдонмахсулотлари” АЖнинг маълумотларига асосан жавобгарнинг даъвогар олдидаги асосий қарзи 63 846 431 сўм миқдорида эканлиги кўрсатувчи маълумот бор бўлсада, аммо “Агробанк” АТБ томонидан “Ғалла 2021 йил ҳосили учун ажратилган имтиёзли кредитнинг 156 513 361,99 тўловини “Bahodirova-Muslima” фермер хўжалигидан “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамиятига қайта ўтказилганлиги ҳақидаги уч томонлама расмийлаштирилган келишувни ҳам даъвогар судга тақдим этаолмади.

Шу билан бирга, “Тошкентдонмахсулотлари” АЖдан олинган уруғликларнинг (*соя уруғлиги учун 3 727 041,38 сўм ва уруғлик буғдой учун 35 603 282,15 сўм*) тўловини “Bahodirova-Muslima” фермер хўжалигидан “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамиятига ўтказилганлиги ҳақидаги уч томонлама расмийлаштирилган келишувни ҳам даъвогар судга тақдим этаолмади.

“Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти томонидан “Bahodirova-Muslima” фермер хўжалигига кўрсатилган хизматлар учун бошқа тўловларни ҳам ундириш учун исботловчи маълумотларни даъвогар судга тақдим этаолмади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 313-моддасига кўра, мажбурият асосида кредиторга тегишли бўлган ҳуқуқ (талаб) унинг томонидан битим бўйича бошқа шахсга ўтказилиши (талабдан бошқа шахс фойдасига воз кечиш) ёки қонун асосида бошқа шахсга ўтиши мумкин.

Агар қарздор кредиторнинг ҳуқуқлари бошқа шахсга ўтганлиги ҳақида ёзма равишда хабардор қилинган бўлмаса, янги кредитор шу туфайли келиб чиққан ўзи учун ноқулай оқибатлар хавфини ўз зиммасига олади. Мазкур ҳолда мажбуриятнинг дастлабки кредиторга нисбатан бажарилиши тегишли кредиторга нисбатан бажариш деб ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 316-моддасига кўра, қарздор талаблар янги кредиторга ўтганлигини исботловчи хужжатлар ўзига тақдим этилмагунича унга нисбатан мажбуриятни бажармасликка ҳақли.

Ушбу ҳолатда, суд Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамиятининг “Ваходирова-Муслима” фермер хўжалигига қилган сарф-харажатларини *(бошоқли дон уруғлиги учун тўловлар, моддий ресурслар, минерал ўғитлар ва бошқалар)* тасдиқловчи расмийлаштирилган ўзаро уч томонлама келишувларни ва бошқа хужжатларни тақдим этаолмаганлиги туфайли, даъвогарнинг даъво талаби суд муҳокамасида ўз исботини топмади деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 66-моддасига кўра иш бўйича далиллар ушбу Кодексда ва бошқа қонунларда назарда тутилган тартибда олинган фактлар ҳақидаги маълумотлар бўлиб, улар асосида суд ишда иштирок этувчи шахсларнинг талаблари ва эътирозларини асословчи ҳолатлар, шунингдек низони тўғри ҳал қилиш учун аҳамиятга эга бўлган бошқа ҳолатлар мавжудлигини ёки мавжуд эмаслигини аниқлайди. Бундай маълумотлар ёзма ва ашёвий далиллар, экспертларнинг хулосалари, мутахассисларнинг маслаҳатлари (тушунтиришлари), гувоҳларнинг кўрсатувлари, ишда иштирок этувчи шахсларнинг тушунтиришлари билан аниқланади.

Ушбулардан келиб чиқиб, даъвогарнинг жавобгар – “Ваходирова-Муслима” фермер хўжалиги ҳисобидан “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти фойдасига 63 846 431 сўм асосий қарздорликни ва унга ҳисобланган фоизни ундириш талаби мавжуд ва тақдим этилган хужжатлар, тараф вакилининг кўрсатувларига асосан ўз исботини топмаганлиги боис, суд даъвогарнинг мазкур даъво талабини рад қилишни лозим деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Юқоридагилардан келиб чиқиб ва Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 118-моддаси талабларига асосланган ҳолда, ишни кўриб чиқиш билан боғлиқ суд харажатларини даъвогар “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти зиммасига юклатишни лозим деб топди.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 236,

313,316, 333-моддаларини ва Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 128, 170, 176-179, 186-моддаларини қўллаб, Ўзбекистон Республикаси Олий Хўжалик суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкый жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги №163-сонли қарори талабларига амал қилиб, суд

ҚАРОР ҚИЛДИ:

Даъвогарнинг даъво талаби рад қилинсин.

Даъвогар – “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан Республика бюджетига 1 564 237,56 сўм давлат божи ундирилсин.

Даъвогар - “Melek Don Agro” масъулияти чекланган жамиятининг олдиндан тўлаб чиққан 33 000 почта харажати инобатга олиниб, унинг зиммасида қолдирилсин.

Ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ойлик муддат ўтгач, қонуний кучга киради.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга кирганидан кейин ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарорига нисбатан, ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ой ичида ушбу суд орқали Тошкент вилояти суди апелляция инстанциясига тегишли тартибида апелляция шикоятини бериш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи, судья

Х.Н.Равшанов

